

Maksim Stańco

e-mail: 193416@student.ue.wroc.pl

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Polska vs Hiszpania – perspektywy konwergencji gospodarczej w Europie

[DOI: 10.15611/2025.60.3.08](https://doi.org/10.15611/2025.60.3.08)

JEL Classification: F430

© 2025 Maksim Stańco

Praca opublikowana na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0). Skrócona treść licencji na <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>

Cytuj jako: Stańco, M. (2025). Polska vs Hiszpania – perspektywy konwergencji gospodarczej w Europie. W: M. Stawicka (red.), *Ekonomia* (s. 98-109). Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Streszczenie: Celem rozdziału jest próba opisanie przyszłości gospodarek Polski i Hiszpanii na podstawie prognoz i trendów istniejących w tych krajach. Analiza obejmuje porównanie kluczowych wskaźników makroekonomicznych, takich jak produkt krajowy brutto, bezrobocie, wzrost gospodarczy oraz struktura gospodarki. Uwzględniono również czynniki demograficzne, poziom edukacji oraz politykę fiskalną. W pracy podjęto próbę odpowiedzi na pytanie, czy Polska ma realną szansę na zbliżenie się do Hiszpanii, a w dłuższej perspektywie wyprzedzenia jej pod względem poziomu rozwoju gospodarczego. Wnioski wskazują, że choć Polska wykazuje dynamiczne tempo wzrostu i korzysta z efektu nadrobienia zaległości rozwojowych, wyprzedzenie gospodarki hiszpańskiej będzie wymagało konsekwentnych reform, zwiększenia innowacyjności oraz efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów.

Słowa kluczowe: PKB, porównanie gospodarek, wzrost gospodarczy

1. Wstęp

Celem niniejszego rozdziału jest próba odpowiedzi na pytanie, czy Polska – przy zachowaniu obecnych trendów rozwoju – posiada realne możliwości osiągnięcia poziomu gospodarczego zbliżonego do poziomu Hiszpanii lub wyższego w perspektywie najbliższych lat. Porównanie to nabiera szczególnie znaczenia w kontekście dynamicznych zmian gospodarczych przebiegających w obu krajach. Polska pozostaje jednym z najszybciej rozwijających się państw Europy, podczas gdy Hiszpania, będąca jedną z największych gospodarek strefy euro, stara się odbudować swoją pozycję po głębokim kryzysie finansowym z lat 2008-2013. Hiszpania, po latach intensywnego wzrostu gospodarczego wspieranego przez członkostwo w Unii Euro-

pejskiej oraz napływ inwestycji zagranicznych, wpadła w poważną recesję wywołaną pęknięciem bańki na rynku nieruchomości. Kryzys ten doprowadził do znacznego wzrostu bezrobocia, zwłaszcza wśród ludzi młodych, oraz destabilizacji finansów publicznych. Choć kraj ten od kilku lat notuje stopniową poprawę wskaźników makroekonomicznych, wciąż zmagą się z poważnymi wyzwaniami strukturalnymi, takimi jak wysokie bezrobocie strukturalne, regionalne dysproporcje rozwojowe oraz potrzeba transformacji energetycznej i technologicznej. Z kolei Polska, mimo że jej gospodarka jest mniejsza pod względem nominalnego PKB, od lat konsekwentnie nadrabia dystans dzielący ją od bardziej rozwiniętych państw Europy Zachodniej. Relatywnie niski poziom zadłużenia publicznego, silny rynek pracy oraz korzystne położenie geograficzne sprzyjają dalszemu rozwojowi gospodarczemu.

Pojęcie „wyprzedzenia” jednego kraju przez inny w sensie gospodarczym można interpretować w sposób wielowymiarowy. Może ono odnosić się do nominalnej wielkości produktu krajowego brutto, do PKB *per capita*, jak również do PKB *per capita* skorygowanego o parytet siły nabywczej, który lepiej oddaje realny poziom życia obywateli. Warto również zaznaczyć, że dane wykorzystane w pracy pochodzą przede wszystkim z raportu Międzynarodowego Funduszu Walutowego (International Monetary Fund, 2025), który stanowi jedno z najbardziej aktualnych i wiarygodnych źródeł informacji makroekonomicznej.

2. Dziedzictwo kolonialne i jego wpływ na rozwój Hiszpanii

2.1. Geneza potęgi kolonialnej Hiszpanii a fundamenty jej gospodarki

Aby zrozumieć złożoność gospodarki Hiszpanii, warto sięgnąć do jej historycznych korzeni. Ekonomiczna przeszłość tego kraju jest niezwykle intrygująca. Według raportu National Bureau of Economic Research Hiszpania to państwo z największą liczbą udokumentowanych przypadków bankructwa w historii – było ich aż 14, a pierwszy miał miejsce w 1557 roku. W zależności od źródła mogło to być pierwsze bankructwo państwa w dziejach (Reinhart i Rogoff, 2008, s. 19). Paradoksalnie, kryzysy finansowe występowały w czasach, gdy Hiszpania była u szczytu potęgi jako pierwsze globalne imperium. Od 1492 roku, gdy Arabowie zostali ostatecznie wyparci z Półwyspu Iberyjskiego, a Kolumb dotarł do Ameryki, rozpoczął się dynamiczny okres rozwoju i budowy imperium kolonialnego. Wraz z podbojami konkwistadorów rosły nadzieje na nowe złoża surowców i wpływy w Europie. W 1516 roku królem Hiszpanii został Karol V Habsburg, który po trzech latach został arcyksięciem Austrii i cesarzem rzymskim. Europejskie terytoria Hiszpanii obejmowały wtedy również połowę Półwyspu Apenińskiego i Holandię. W 1580 roku zawarto unię z Portugalią – od tego momentu Hiszpania kontrolowała terytoria na wszystkich kontynentach poza Antarktydą, stając się imperium „nad którym nigdy nie zachodziło słońce”. Odkryta w 1545 roku przez Hiszpanów góra Cerro Rico stała się jednym z najważniejszych źródeł kruszcu dla imperium. Szacuje się, że w drugiej poło-

wie XVI wieku wydobywano tam nawet połowę całego srebra trafiającego na światowe rynki. Według badań E.J. Hamiltona (1934) przez import kruszcu z hiszpańskich kolonii do Europy w latach 1531-1660 ilość srebra w obiegu wzrosła o 300%.

2.2. Dekonstrukcja modelu imperialnego i jego długofalowe skutki

Przedstawienie potęgi i bogactwa Hiszpanii w okresie wielkich odkryć geograficznych stanowi istotny kontekst historyczny. Wiele współczesnych państw rozwiniętych, takich jak Wielka Brytania, Francja czy Holandia, w znacznym stopniu zbudowało swoją długoterminową zamożność na zasobach i wpływach pozyskanych w epoce kolonialnej. Z tego względu szczególnie interesujące staje się pytanie, w jaki sposób – pomimo tak silnych historycznych przewag – Hiszpania może zostać wyprzedzona przez kraj taki jak Polska, który dopiero nieco ponad trzy dekady temu rozpoczął proces transformacji ustrojowej i gospodarczej. Według prognoz Międzynarodowego Funduszu Walutowego już w 2025 roku przeciętny dochód Polaka, mierzony parytetem siły nabywczej, ma przewyższyć ten statystycznego mieszkańca Hiszpanii (IMF, 2025). Tak ogromny napływ metali szlachetnych przyzwyczaił hiszpańskie elity do życia pełnego przepychu, rozrzutności i kosztownych nawyków, przyczynił się również do destabilizacji gospodarki. Hiszpania, mimo ogromnych wpływów z kolonii w Ameryce, nie przeznaczala swoich zasobów na rozwój gospodarki wewnętrznej. Brak inwestycji w przemysł i rolnictwo kontrastował z rosnącym importem luksusowych dóbr z Francji i Włoch, zaspokajającym ambicje arystokracji. Elity, kierujące się dumą i pragnieniem prestiżu, angażowały państwo w kosztowne i często zbędne wojny. Olbrzymimi dochodami z handlu srebrem nie zarządzano racjonalnie, co doprowadziło do paradoksu, w którym państwo z największymi wpływami budżetowymi w Europie musiało się zadłużać. W 1575 roku Hiszpania ogłosiła swoje drugie bankructwo, nie była już w stanie utrzymać osiemdziesięciotysięcznej armii oraz floty liczącej trzysta okrętów (Reinhart i Rogoff, 2008). Sześć lat później Holandia ogłosiła niepodległość, zrywając więzi z koroną z powodu brutalnych represji wobec protestantów. Imperium nieustannie prowadziło wojny, a w roku 1588 doznało dotkliwej klęski – Wielka Armada została rozgromiona przez flotę brytyjską. Narastające zadłużenie doprowadziło do kolejnego bankructwa w 1596 roku (Reinhart i Rogoff, 2008). Hiszpania zaangażowała się też w wojnę trzydziestoletnią 1618-1648 (Wilson, 2009). W tym czasie, w roku 1640, Portugalia zrywa unię, a w Hiszpanii następują kolejne bankructwa – w latach 1607, 1627 i 1647 (Reinhart i Rogoff, 2008). Szacuje się, że w latach 1621-1640 około 70% wydatków przeznaczano na spłatę długu i odsetek (Wilson, 2009). Bieda wśród niższych warstw społecznych sprzyjała rozprzestrzenianiu się epidemii dżumy, które kilkakrotnie nawiedzały Półwysep Iberyjski w pierwszej połowie XVII wieku. Pomór, wojny oraz emigracja doprowadziły do tego, że w latach 1600-1650 populacja Hiszpanii spadła o 25%. Nadmierna eksploatacja złóż srebra i złota sprawiła, że zaczęły one wysychać po 1640 roku, co pogłębiało i tak już trudną sytuację kraju. Druga połowa

XVII wieku upłynęła pod znakiem niemal nieustannych wojen, które doprowadziły do ogłoszenia czterech kolejnych bankructw skarbu państwa. Wiek XVIII rozpoczął się trzynastoletnią wojną o sukcesję hiszpańską, w której rywalizowały dynastie Habsburgów i Burbonów. W wyniku jej zakończenia w 1714 roku Hiszpania utraciła Belgię na rzecz Austrii. Choć Hiszpania uczestniczyła jeszcze w kilku wojnach w tym stuleciu, okres ten cechował się względną stabilizacją wewnętrzną. W 1808 roku, w wyniku inwazji napoleońskiej, na tron hiszpański wprowadzono Józefa Bonaparte, brata Napoleona. Skoncentrowany na utrzymaniu władzy i zwalczaniu masowego oporu społecznego, nie był w stanie skutecznie reagować na rozwijające się ruchy niepodległościowe w koloniach. Do 1825 roku, z wyjątkiem kilku karaibskich wysp, niemal cała Ameryka Łacińska i Południowa uniezależniła się od hiszpańskiego panowania. Niepodległość ogłosiły m.in. Meksyk, Argentyna, Kolumbia, Peru oraz Chile. Po abdykacji Amadeusza I w lutym 1873 roku hiszpański parlament ogłosił powstanie Pierwszej Republiki Hiszpańskiej. Nowy ustrój polityczny charakteryzował się jednak znaczną niestabilnością, w ciągu zaledwie jedenastu miesięcy funkcję głowy państwa sprawowało czterech kolejnych prezydentów. Kryzys polityczny pogłębiały konflikty regionalne i brak spójnej wizji reform. W grudniu 1874 roku, niespełna rok od wprowadzenia nowego ustroju, doszło do przewrotu wojskowego, w wyniku którego przywrócono monarchię, a do władzy wróciła dynastia Burbonów. Ostatecznym ciosem dla pozycji międzynarodowej Hiszpanii była przegrana w wojnie ze Stanami Zjednoczonymi w 1898 roku. Na mocy traktatu paryskiego kraj utracił większość swoich zamorskich posiadłości: Kubę, Portoryko, Filipiny i Guam. W posiadaniu Hiszpanii pozostały jedynie małe kolonie afrykańskie, które nie miały już większego znaczenia strategicznego ani gospodarczego. Wydarzenia te wyznaczyły symboliczny koniec hiszpańskiego imperium kolonialnego. Po przegranych przez monarchistów wyborach samorządowych w kwietniu 1931 roku król Alfons XIII opuścił Hiszpanię, nie składając jednak formalnej abdykacji. 14 kwietnia ogłoszono powstanie Drugiej Republiki Hiszpańskiej, która od początku borykała się z głęboką polaryzacją polityczną i niestabilnością społeczną. Konflikty pomiędzy środowiskami lewicowymi i prawicowymi nasilały się, a życie publiczne naznaczone było falą przemocy politycznej (Payne, 1990).

W lutym 1936 roku wybory parlamentarne wygrał lewicowy Front Ludowy, co doprowadziło do eskalacji napięć i prób przyspieszenia reform napotykających opór ze strony konserwatystów i armii. 18 lipca 1936 roku doszło do zbrojnego powstania wojskowego pod przewodnictwem generała Francisco Franco i innych oficerów, co zapoczątkowało trzyletnią wojnę domową. Konflikt ten przyniósł znaczne straty ludnościowe i materialne; szacunki dotyczące liczby ofiar wahają się od 500 tys. do miliona. 1 kwietnia 1939 roku, po zwycięstwie sił nacjonalistycznych, Franco ogłosił zakończenie działań wojennych i ustanowił autorytarny reżim (Beever, 2006). Do początku lat 50. sytuacja gospodarcza Hiszpanii była dramatyczna. Produkt krajowy brutto *per capita* w 1950 roku pozostawał niższy niż w 1929, a realne wynagrodzenia w 1945 roku były o 30-40% niższe niż w 1935 (de la Escosura, 2016). Polityka gos-

podarczej samowystarczalności realizowana przez reżim generała Francisco Franco przyczyniła się do stagnacji ekonomicznej i pogłębiła zjawisko ubóstwa. Dodatkowo represje wewnętrzne oraz powojenny deficyt żywności doprowadziły do znacznej fali emigracji. W latach 1946-1959 z Hiszpanii wyemigrowało około 500 tys. obywateli, głównie w poszukiwaniu lepszych warunków bytowych w Europie Zachodniej. Międzynarodowa izolacja Hiszpanii była konsekwencją bliskich relacji Franco z Hitlerem i Mussolinim. Po II wojnie światowej zwycięskie mocarstwa wykluczyły Hiszpanię z nowego porządku międzynarodowego. W 1946 roku Zgromadzenie Ogólne ONZ przyjęło rezolucję zalecającą wycofanie ambasadorów i wykluczenie Hiszpanii z organizacji międzynarodowych. Hiszpania nie została również objęta Planem Marshalla, który miał odbudować europejskie gospodarki po wojnie. Sytuacja zaczęła się zmieniać wraz z początkiem zimnej wojny. W obliczu rosnącego zagrożenia ze strony ZSRR Stany Zjednoczone zaczęły postrzegać Hiszpanię jako strategicznego sojusznika w walce z komunizmem. W 1953 roku podpisano tzw. pakt madrycki, na mocy których USA uzyskały prawo do utworzenia baz wojskowych na terytorium Hiszpanii w zamian za pomoc gospodarczą i wojskową (DCF, 1953). W ciągu pierwszej dekady obowiązywania umów Hiszpania otrzymała ponad 1,5 mld dolarów amerykańskiej pomocy gospodarczej, głównie w formie pożyczek przeznaczonych na zakup amerykańskich towarów, takich jak żywność, bawełna i węgiel. Dzięki tej współpracy Hiszpania zaczęła stopniowo wychodzić z izolacji międzynarodowej. W 1955 roku została przyjęta do ONZ. Do 1975 roku, w którym zmarł generał Franco, w wyniku współpracy z USA oraz liberalizacji wybranych sektorów gospodarki, kraj stopniowo wychodził z izolacji i rozpoczął fazę umiarkowanego wzrostu. Choć reżim pozostał autorytarny, jego represyjność osłabła, a poprawiająca się sytuacja materialna części społeczeństwa przyczyniła się do względnej stabilizacji.

2.3. Gospodarka Hiszpanii po utracie imperium: od marginalizacji do integracji europejskiej

Po śmierci generała Franco w 1975 roku Hiszpania rozpoczęła intensywny proces transformacji ustrojowej. W ciągu niespełna dekady kraj przeszedł od autorytarnej dyktatury do nowoczesnej demokracji parlamentarnej. Nowym królem został Juan Carlos I, który odegrał kluczową rolę w demokratyzacji państwa. W 1977 roku odbyły się pierwsze wolne wybory od 1936 roku, a w 1978 roku uchwalono nową konstytucję, która ustanowiła Hiszpanię monarchią parlamentarną, zapewniła prawa obywatelskie i autonomię regionom. Lata te były także okresem trudności gospodarczych – wysoka inflacja, bezrobocie i napięcia społeczne były powszechne, ale jednocześnie nastąpiła modernizacja kraju i otwarcie na Europę. Proces transformacji zakończył się symbolicznie w 1986 roku, gdy Hiszpania została członkiem Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, co przypieczętowało jej powrót do demokratycznej i zintegrowanej Europy. Po przystąpieniu do tej organizacji kraj odnotował wyraźne przyspieszenie wzrostu gospodarczego. W latach 1987-1989 roczny

wzrost produktu krajowego brutto przekraczał 5%, a średni wzrost w latach 1986-2007 wyniósł około 3,5% rocznie (IMF, 2025). W tym okresie gospodarka rozwijała się dynamicznie, czego rezultatem był niemal siedmiokrotny wzrost nominalnego PKB oraz przeszło pięciokrotny wzrost PKB *per capita* (IMF, 2025). Mimo intensywnego rozwoju Hiszpania wciąż stoi przed poważnymi wyzwaniami fiskalnymi i demograficznymi. W latach 2007-2024 zadłużenie sektora instytucji rządowych i samorządowych wzrosło z 35,7% do 104,3% PKB (IMF, 2025). Choć stopa bezrobocia systematycznie spada, pozostaje najwyższa w Unii Europejskiej, według danych Eurostatu w 2024 roku wyniosła 10,6%. Szczególnie niepokojąca jest sytuacja na rynku pracy osób młodych, bezrobocie w grupie wiekowej do 25 lat sięgało aż 25,3%, co również plasuje Hiszpanię na jednym z ostatnich miejsc w UE (Eurostat, b.d.a). Kolejnym problemem jest niski współczynnik dzietności. W 2023 roku według danych Eurostatu wyniósł on zaledwie 1,12 urodzeń na kobietę, co jest jednym z najniższych poziomów w całej Unii Europejskiej (Eurostat, b.d.b).

Historia Hiszpanii to opowieść o kraju, który posiadał niemal wszystkie atuty, by ugruntować swoją pozycję jako jedna z najpotężniejszych i najbogatszych gospodarek świata. Ogromne zasoby kruszców, wpływy globalne, dziedzictwo kulturowe oraz dogodne położenie geograficzne to kapitały, których wiele innych państw mogłoby Hiszpanii pozazdrościć. Jednak lekkomyślna polityka finansowa, krótkowzroczność elit, zaniedbania w rozwoju oraz dziesięciolecia konfliktów i politycznej niestabilności sprawiły, że potencjał ten został w dużej mierze zmarnowany. W efekcie Hiszpania, mimo swojego rozmiaru, historycznego znaczenia i członkostwa w Unii Europejskiej, nie odgrywa dziś kluczowej roli na arenie międzynarodowej ani globalnie, ani nawet w skali europejskiej. Wśród najważniejszych decydentów Starego Kontynentu dominują Niemcy, Francja oraz Wielka Brytania, podczas gdy Hiszpania pozostaje państwem częściej reagującym na bieg wydarzeń niż aktywnie go kształtującym. Przypadek Hiszpanii pokazuje, że nawet największe bogactwa i imperialne ambicje nie gwarantują trwałego sukcesu, jeśli nie towarzyszy im odpowiedzialne zarządzanie i dbałość o wewnętrzne fundamenty państwa.

3. Od gospodarki socjalistycznej do rynkowej – ewolucja modelu rozwoju Polski

Po zakończeniu II wojny światowej Polska znalazła się w strefie wpływów Związku Radzieckiego, co skutkowało nie tylko podporządkowaniem politycznym, ale także wdrożeniem sowieckiego modelu gospodarki centralnie planowanej. W krótkim czasie po wojnie przeprowadzono szeroką nacjonalizację przemysłu, likwidując znaczną część sektora prywatnego. W rolnictwie rozpoczęto kolektywizację, której elementem było tworzenie państwowych gospodarstw rolnych (PGR). Władze koncentrowały inwestycje na przemyśle ciężkim, czego przykładami są budowa Huty im. Lenina w Nowej Hucie i Fabryki Samochodów Osobowych na warszawskim Że-

ranii. Obowiązek pracy był formalnie zagwarantowany konstytucyjnie, a bezrobocie oficjalnie nie istniało. Jednakże polityka pełnego zatrudnienia prowadziła do rozrostu sztucznych etatów, niskiej wydajności pracy i niedoinwestowania technologicznego. Już w latach 60. Polska należała do państw o jednym z najniższych wskaźników produktywności w Europie Środkowej. W latach 70. rząd Edwarda Gierka próbował modernizować gospodarkę i podnieść poziom życia społeczeństwa poprzez inwestycje finansowane kredytami zagranicznymi. W rezultacie zadłużenie wzrosło z około 1 mld dolarów w 1971 roku do blisko 25 mld w 1980 roku (Nuti, 1991). W tym okresie nastąpiła częściowa poprawa w dostępności dóbr konsumpcyjnych, a także znaczny wzrost inwestycji mieszkaniowych, według szacunków wybudowano ponad 2 mln mieszkań. Niemniej wiele z tych inwestycji charakteryzowało się niską efektywnością ekonomiczną, a wzrost gospodarczy był nietrwały. Kryzys gospodarczy narastał od końca lat 70. Inflacja w 1979 roku wyniosła około 25%, a deficyt towarowy prowadził do narastających braków rynkowych. W latach 80. sytuacja się pogorszyła, wprowadzono reglamentację podstawowych artykułów, a realne dochody społeczeństwa spadły o około 50% między 1978 a 1982 rokiem. W odpowiedzi na pogarszające się warunki życia i brak reform w 1980 roku rozpoczęła się fala strajków, która doprowadziła do powstania ogólnopolskiego związku zawodowego „Solidarność”. Protesty i napięcia polityczne stały się stałym elementem życia publicznego w tej dekadzie. Kulminacją gospodarczego i społecznego kryzysu był rok 1989, gdy inflacja osiągnęła poziom niemal 640% rocznie, a złoty uległ gwałtownej deprecjacji.

Po 1989 roku Polska rozpoczęła głęboką transformację ustrojową i gospodarczą, przechodząc od gospodarki centralnie planowanej do systemu rynkowego. Fundamentem tych przemian był tzw. plan Balcerowicza. Był to pakiet reform wprowadzony na początku 1990 roku, którego celem była stabilizacja makroekonomiczna, liberalizacja cen, otwarcie gospodarki i prywatyzacja sektora publicznego. Reformy miały charakter szokowy i były odpowiedzią na odziedziczoną po PRL-u hiperinflację oraz nierównowagę podaży i popytu. W 1990 roku inflacja osiągnęła 585%, lecz już w 1991 roku spadła do 70%, co świadczyło o skuteczności polityki antyinflacyjnej (GUS, b.d.b). Transformacja wiązała się z poważnymi kosztami społecznymi. Zmiany w strukturze własnościowej oraz zamykanie nierentownych zakładów państwowych doprowadziły do gwałtownego wzrostu bezrobocia, które w 1993 roku sięgnęło 16,4%, a w niektórych regionach, takich jak Śląsk czy Warmia i Mazury, przekroczyło 25% (GUS, b.d.a). Wiele przedsiębiorstw państwowych zostało sprywatyzowanych, sprzedanych kapitałowi zagranicznemu lub zlikwidowanych. Jednocześnie rozpoczął się proces tworzenia sektora prywatnego, który już pod koniec lat 90. odpowiadał za większość PKB. W drugiej połowie lat 90. odnotowano wyraźne ożywienie gospodarcze, wspierane przez napływ inwestycji zagranicznych. W 1999 roku wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych przekroczyła 10 mld USD, a Polska stała się jednym z głównych beneficjentów kapitału zagranicznego w regionie Europy Środkowo-Wschodniej. Proces ten wspierany był m.in. przez

reformy instytucjonalne, liberalizację handlu zagranicznego oraz dostosowywanie prawa do standardów Unii Europejskiej. Okres ten zakończył się akcesją Polski do Unii Europejskiej 1 maja 2004 roku. Do tego momentu Polska przekształciła się z gospodarki postkomunistycznej w funkcjonujący rynek oparty na zasadach konkurencji, własności prywatnej oraz otwartości na handel i inwestycje międzynarodowe. Po przystąpieniu do Unii Europejskiej w 2004 roku Polska weszła w okres dynamicznego rozwoju gospodarczego. Integracja z jednolitym rynkiem europejskim oraz intensywny napływ funduszy unijnych umożliwiły modernizację infrastruktury, wzrost inwestycji oraz poprawę konkurencyjności gospodarki. W latach 2004-2008 tempo wzrostu produktu krajowego brutto przekraczało 5% rocznie, a głównymi czynnikami wzrostu były konsumpcja wewnętrzna, eksport oraz napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych (IMF, 2025). W okresie globalnego kryzysu finansowego 2008-2009 Polska, jako jedyny kraj Unii Europejskiej, uniknęła recesji (IMF, 2025). Stało się to możliwe dzięki elastycznemu kursowi walutowemu, relatywnie niewielkiemu uzależnieniu od rynków finansowych, zrównoważonej strukturze gospodarki oraz stabilnemu sektorowi bankowemu. W kolejnych latach dynamika wzrostu gospodarczego osłabła, lecz procesy modernizacyjne, zwłaszcza w sektorze infrastrukturalnym i prywatnym, były kontynuowane. Od 2013 roku gospodarka ponownie przyspieszyła, a w latach 2016-2019 wzrost PKB utrzymywał się na poziomie 4-5% rocznie (IMF, 2025). W tym okresie wdrożono szereg programów społecznych, w tym świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”, które wpłynęły na wzrost konsumpcji prywatnej oraz redukcję skrajnego ubóstwa, choć jednocześnie zwiększyły obciążenia budżetowe państwa. Pandemia COVID-19 w 2020 roku doprowadziła do przejściowego spadku PKB o 2,2%, co stanowiło pierwszy taki przypadek od trzech dekad (IMF, 2025). Mimo to w latach 2021-2022 gospodarka doświadczyła dynamicznego odbicia, wspieranego przez silny popyt konsumpcyjny i odbudowę eksportu. Kryzys pandemiczny przyspieszył również procesy cyfryzacji oraz zmiany strukturalne na rynku pracy, takie jak popularyzacja pracy zdalnej. Wybuch wojny na Ukrainie w 2022 roku spowodował nowe zaburzenia, w tym wzrost cen energii, presję inflacyjną oraz konieczność integracji dużej liczby uchodźców. W latach 2022-2023 inflacja osiągnęła poziom nienotowany od początku transformacji gospodarczej, jej szczyt przypadł na początek 2023 roku i wyniósł 17,2% (GUS). W reakcji na to Narodowy Bank Polski wdrożył cykl zacieśniania polityki pieniężnej, podnosząc stopy procentowe i ograniczając akcję kredytową, co doprowadziło do schłodzenia koniunktury. W latach 2024-2025 gospodarka Polski stopniowo odzyskuje równowagę makroekonomiczną. Wzrost PKB przekracza ponownie 2,5%, a inflacja ulega wyraźnemu wyhamowaniu. Mimo poprawy podstawowych wskaźników makroekonomicznych Polska stoi przed szeregiem wyzwań strukturalnych. Do najważniejszych należą: malejąca liczba ludności w wieku produkcyjnym, niski poziom nakładów na badania i rozwój, wysoka energochłonność gospodarki oraz rosnące napięcia fiskalne związane z kosztami polityki społecznej i wydatkami na obronność. Istotnym wyzwaniem pozostaje również przyspieszenie transformacji energetycznej, obej-

mującej rozwój odnawialnych źródeł energii oraz energetyki jądrowej. W obliczu globalnych napięć geopolitycznych kluczowe na znaczeniu zyskuje również utrzymanie konkurencyjności polskiego eksportu na rynkach międzynarodowych.

4. Polska i Hiszpania w ujęciu porównawczym – współczesne wyzwania i perspektywy rozwoju

W ciągu ostatnich 35 lat Polska przeszła głęboką transformację gospodarczą, która w międzynarodowej prasie bywa określana mianem „polskiego cudu gospodarczego”. Od momentu rozpoczęcia reform rynkowych w 1989 roku kraj ten nie tylko uniknął najpoważniejszych kryzysów gospodarczych, ale także systematycznie zwiększał swój produkt krajowy brutto. W efekcie Polska wyprzedziła pod względem PKB takie kraje, jak Portugalia, Grecja, Szwecja, Dania czy Norwegia, a według szacunków Międzynarodowego Funduszu Walutowego w 2025 roku ma zająć 20. miejsce na świecie, wyprzedzając nawet Szwajcarię (IMF, 2025).

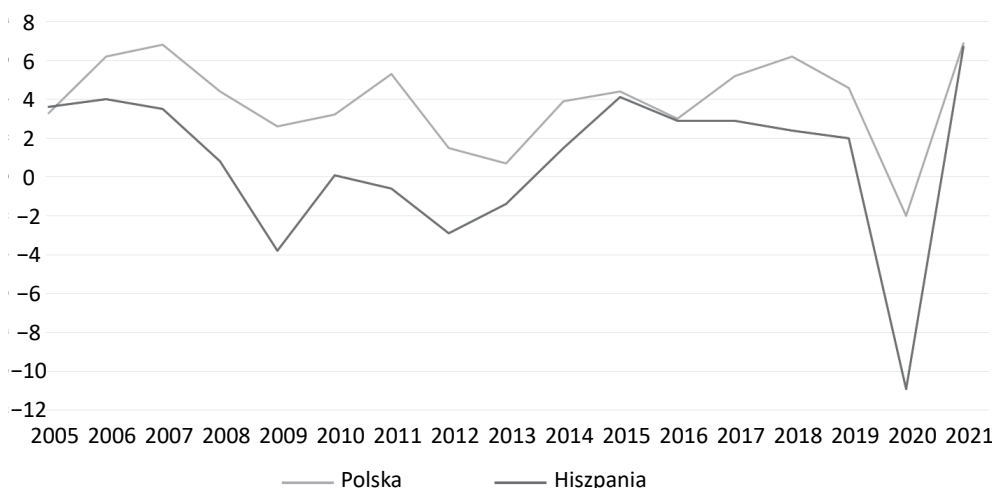
W kontekście dalszego rozwoju coraz częściej pojawiają się porównania Polski z Hiszpanią, krajem o zbliżonej powierzchni i liczbie ludności, choć nadal przewyższającym Polskę pod względem całkowitego PKB. W 1990 roku produkt krajowy brutto Hiszpanii był ponad ośmiokrotnie wyższy niż Polski, podczas gdy obecnie różnica ta zmniejszyła się do mniej niż dwukrotności. W najbliższej przewidywalnej przyszłości dynamika wzrostu polskiej gospodarki ma się utrzymywać na relatywnie wysokim poziomie, prognozy wskazują na średni roczny wzrost rzędu około 3% (IMF, 2025). Taki poziom ekspansji ekonomicznej sprzyjać będzie dalszemu zmniejszaniu dystansu, jaki dzieli Polskę od gospodarki Hiszpanii. Warto jednak zauważyć, że również Hiszpania, zgodnie z prognozami, będzie doświadczać umiarkowanego wzrostu gospodarczego szacowanego na około 1,6% rocznie, co odpowiadać będzie średniej dla państw Unii Europejskiej (IMF, 2025). W związku z tym w perspektywie najbliższych lat Polska nie ma realnych szans na zrównanie się z Hiszpanią pod względem nominalnej wartości produktu krajowego brutto. Niemniej jednak dystans ten będzie systematycznie malał. Obecnie polskie PKB stanowi 52,8% wartości hiszpańskiego PKB, natomiast do 2030 roku udział ten ma wzrosnąć do poziomu 59% (IMF, 2025). Znacznie korzystniej przedstawia się sytuacja, gdy pod uwagę weźmiemy PKB na mieszkańca. W tym ujęciu Polska systematycznie zmniejsza różnicę wobec Hiszpanii, według prognoz w 2030 roku PKB na mieszkańca w Polsce osiągnie poziom 85% tego, co przypada na jednego mieszkańca Hiszpanii (IMF, 2025). Dla porównania, w momencie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku wskaźnik ten wynosił zaledwie 27,5% (IMF, 2025). Jeszcze bardziej optymistyczny obraz wyłania się po uwzględnieniu parytetu siły nabywczej, który koryguje dane PKB o różnice w poziomie cen i kosztów życia między państwami. W tym ujęciu Polska ma już w 2026 roku wyprzedzić Hiszpanię, co oznaczać będzie wyższy poziom życia realnego polskich obywateli względem Hiszpanów (IMF, 2025).

Podsumowując, choć w najbliższych latach Polska nie osiągnie jeszcze nominalnej wielkości gospodarki Hiszpanii, to różnica będzie stale się zmniejszać. Ponadto w coraz większej liczbie wskaźników gospodarczych i społecznych Polska zaczyna wypadać korzystniej. Już obecnie nasz kraj notuje lepsze wyniki między innymi w zakresie bezrobocia (Eurostat, b.d.a) oraz wolności gospodarczej (Heritage Foundation, 2025). Skutkiem tego są również zmiany w postrzeganiu jakości życia, zgodnie z międzynarodowym indeksem szczęśliwości Polska od dwóch lat wyprzedza Hiszpanię. Podczas gdy w 2023 roku przewaga Polski ograniczała się do jednej pozycji, już rok później dystans ten wzrósł do dwunastu miejsc na jej korzyść (World Happiness Report, 2025).

5. Zakończenie

Na zakończenie warto przyrzeć się kilku prognozom dotyczącym polskiej i hiszpańskiej gospodarki. Analiza porównawcza gospodarek Polski i Hiszpanii wskazuje na dynamiczne zmiany w strukturze ekonomicznej Europy. Polska, dzięki konsekwentnemu wzrostowi gospodarczemu, ma realne szanse na zbliżenie się do poziomu życia krajów Europy Zachodniej w najbliższych latach. Według najnowszych prognoz Międzynarodowego Funduszu Walutowego w 2030 roku PKB na mieszkańca mierzone w sile nabywczej ma w Polsce być o 9,5% wyższe niż w Hiszpanii i tylko o 2% niższe niż we Włoszech (IMF, 2025). Prognozowany wzrost PKB nominalnego jest dużo wyższy w Polsce niż w największych gospodarkach europejskich. Należy jednak podkreślić, że długoterminowe prognozy gospodarcze obarczone są istotnym ryzykiem błędu, wynikającym z możliwości wystąpienia nieprzewidzianych zdarzeń, takich jak globalne kryzysy finansowe czy pandemie. W 2025 roku sektor turystyki ma odpowiadać za około 16% produktu krajowego brutto Hiszpanii (World Travel & Tourism Council, 2025). Tak silna zależność od jednej branży zwiększa podatność gospodarki hiszpańskiej na negatywne szoki zewnętrzne w porównaniu z bardziej zdywersyfikowaną strukturą gospodarczą Polski. W okresach ostatnich kryzysów gospodarka Hiszpanii doświadczyła głębokiej recesji, osiągając spadek PKB rzędu 10,9% w 2020 roku. W sytuacji kolejnego globalnego kryzysu możliwe jest, że luka rozwojowa między Polską a Hiszpanią zmniejszyłaby się szybciej, niż przewidują obecne prognozy.

Zakładając jednak stabilne warunki makroekonomiczne i brak poważnych szoków zewnętrznych w nadchodzących latach, Polska ma szanse i predyspozycje, aby w ciągu kilkunastu lat dogonić Hiszpanię. Sukces ten będzie jednak zależał od skutecznej realizacji polityk gospodarczych, inwestycji w innowacje oraz od zdolności adaptacji do zmieniających się warunków globalnych.

Rys. 1. Reakcja PKB na kryzysy w Polsce i Hiszpanii

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych (IMF, 2025).

Literatura

- Beevor, A. (2006). *Battle for Spain: The Spanish Civil War 1936-1939*. Phoenix House.
- de la Escosura, L. P. (2016). *Spain's Historical National Accounts: Expenditure and Output, 1850-2015. Working Papers in Economic History*.
- Eurostat. (b.d.a). *Unemployment by Sex and Age – Monthly Data*. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/une_rt_m_custom_16723959/default/table?lang=en
- Eurostat. (b.d.b). *Total fertility rate*. <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00199/default/table?lang=en>
- Główny Urząd Statystyczny. (b.d.a). *Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 1990-2025*. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/stopa-bezrobocia-rejestrowanego-w-latach-1990-2025,4,1.html>
- Główny Urząd Statystyczny. (b.d.b) *Roczne wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych od 1950 r.* <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/wskazniki-cen/wskazniki-cen-towarow-i-uslug-konsumpcyjnych-pot-inflacja-roczne-wskazniki-cen-towarow-i-uslug-konsumpcyjnych/>
- Główny Urząd Statystyczny. (b.d.c). *Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w styczniu 2023 roku*. https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5464/2/135/1/wskazniki_cen_towarow_i_uslug_konsumpcyjnych_w_styczniu_2023_r-_dane_wstepne.pdf
- Hamilton, E. J. (1934). *American Treasure and the Price Revolution in Spain, 1501-1650*. Harvard University Press.
- Heritage Foundation. (2025). *Index of Economic Freedom 2025*. <https://www.heritage.org/index/>
- International Monetary Fund (IMF) (2025). *World Economic Outlook, April 2025*. https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/ESP/POL
- Nuti, D. M. (1991). *The Polish Crisis: Economic Factors and Constraints*. Economics, Political Science.

- U.S. International Development Finance Corporation (DFC). (b.d.). *Pakt madrycki – Porozumienie o pomocy ekonomicznej 1953*. https://www.dfc.gov/sites/default/files/countries/agreements/BL_Spain%2009-26-1953.pdf
- Payne, S. G. (1990). Political Violence During the Spanish Second Republic. *Journal of Contemporary History*, 25(2).
- Reinhart C. M. i Rogoff K. S. (2008). *This Time in Different: A Panoramic View of Eight Centuries of Financial Crises*. https://scholar.harvard.edu/files/this_time_is_different_short.pdf
- Wilson, P. H. (2009). *The Thirty Years War: Europe's Tragedy*. Harvard University Press.
- World Happiness Report 2025. (2025). <https://data.worldhappiness.report/table>
- World Travel & Tourism Council. (2025). Rancings. Pobrano z <https://wttc.org/news/spain-tourism-sector-could-exceed-260-billion-euros-by-2025>

Poland vs. Spain – Prospects for Economic Convergence in Europe

Abstract: The purpose of this article is to provide an analysis of the future trajectories of the Polish and Spanish economies, based on current forecasts and prevailing trends in both countries. The study involves a comparison of key macroeconomic indicators such as gross domestic product, unemployment, economic growth, and the structure of the economy. It also takes into account demographic factors, the level of education, and fiscal policy. The article seeks to address the question of whether Poland has a realistic opportunity to converge with Spain and, in the longer term, to surpass it in terms of economic development. The conclusions indicate that, although Poland demonstrates a dynamic growth rate and benefits from the catch-up effect, surpassing the Spanish economy will require consistent reforms, increased innovation, and the efficient utilization of available resources.

Keywords: GPT, comparison of economies, economic growth